

S.M.A.K. en de Panamarenko Foundation onthullen Panamarenko's historische kunstwerk *Magic Carpet* voor het eerst na 45 jaar

Te bezichtigen in Zaal 1 van S.M.A.K., Gent

29.Nov.2024 - 05.Jan.2025

Gratis toeganag

Onthulling van het werk voor pers: donderdag 28 november 2024, 11u00 ([RSVP](#))

© Wim Van Eesbeek

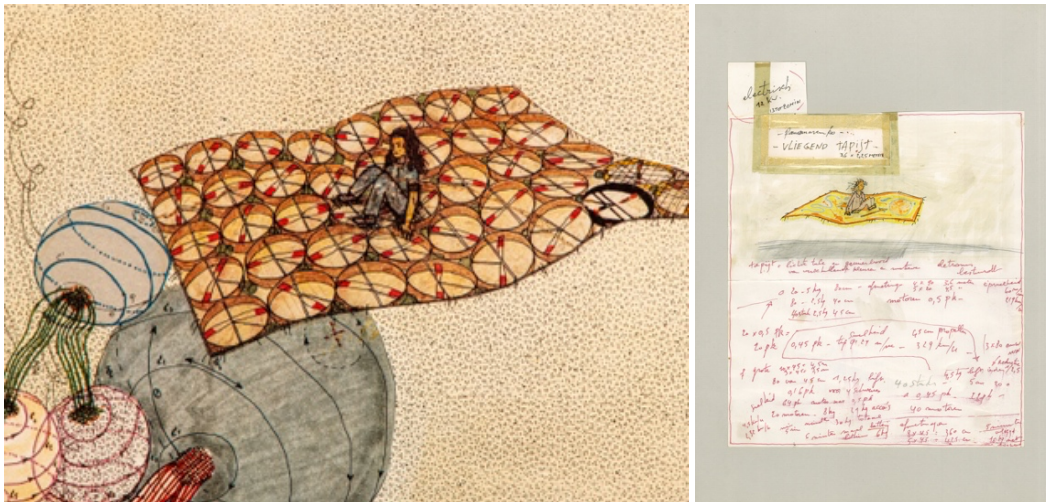
Gent, 7 november 2024 – De Panamarenko Foundation en S.M.A.K. presenteren het originele en historische kunstwerk *Magic Carpet* van de Belgische kunstenaar Panamarenko (1940-2019) dat meer dan 45 jaar verborgen bleef voor de wereld. Deze opmerkelijke sculptuur, die slechts één keer in 1979 op de Biënnale van Sydney gepresenteerd werd, wordt eindelijk opnieuw getoond aan het publiek en is van 29 november 2024 tot 5 januari 2025 gratis te bezichtigen in Zaal 1 van S.M.A.K. in Gent.

“Er bestaat nu een mogelijkheid om een vliegend tapijt te maken. De droom van Duizenden- een-nacht en van Duizend-en-een-uitvinder. De oplossing bestaat uit sterke nikkel-cadmium-accu's en lichte elektromotoren.”

- Toegeschreven aan Panamarenko in een dactylografisch document, getiteld *Zaubertepich* (Tovertapijt), 1978-1979

Tijdens zijn leven droomt, tekent, ontwerpt en creëert Panamarenko om de ultieme droom van vliegen te verwezenlijken: een manier vinden waarop de mens op eigen kracht door de lucht kan bewegen. Zijn werk balanceert tussen artistiek en technologisch experiment en neemt uiteenlopende vormen aan, zoals vliegtuigen, duikboten, auto's en vogels. Het zijn telkens spectaculaire constructies van vreemde schoonheid, zowel speels als indrukwekkend.

In de loop van zijn carrière maakt Panamarenko ook meerdere schetsen en ontwerpen van vliegende tapijten. In 1978 creëert hij een tekening op groot formaat genaamd *Flying Carpet* (heden in een privéverzameling, niet geïllustreerd). Een schets van een ondulerend tapijt benadrukt de vlucht met een zwierige potloodlijn. Verder tekent hij gedetailleerd een van de 40 propellerringen, te maken in multiplex en aangedreven door een kleine elektromotor met batterij. Het ensemble van de naast elkaar geschikte propellers zou volgens berekeningen van de kunstenaar het tapijt anderhalve tot drie minuten vlucht garanderen. Tenslotte is er een poëtische en kleurrijk uitgewerkte tekening van het vliegende tapijt dat hem voor ogen stond – mét piloot en mét franjes.

Enkele van Panamarenko's tekeningen en berekeningen over vliegende tapijten (links: © Wim Van Eesbeek, rechts: Courtesy Panamarenko Foundation)

Nog in 1978 wordt Panamarenko – samen met onder meer Marina Abramović, Joseph Beuys, Marcel Broodthaers, Daniel Buren, Valie Export, Mario Merz, Hermann Nitsch en Gerhard Richter – uitgenodigd om deel te nemen aan de tentoonstelling *European Dialogue*, die in het kader van de 3^e Biënnale van Sydney plaatsvindt in de Art Gallery of New South Wales. Panamarenko stelt een sculptuur van een vliegend tapijt voor en stuurt een foto van een model op. Op 1 november 1978 vraagt de directeur van de Biënnale in een brief aan Panamarenko of zijn inzending, het *Magic Carpet*, op een houten sokkel dient te worden gepresenteerd. Documentatie van het antwoord van Panamarenko is niet teruggevonden.

In februari 1979 reist Panamarenko's sculptuur, samen met drie tekeningen (die niets met het ontwerp van een vliegend tapijt te maken hebben), naar Sydney voor de tentoonstelling die van april tot mei 1979 loopt. Met uitzondering van een pagina in de catalogus van de tentoonstelling *European Dialogue*, met portretfoto van Panamarenko, een foto van het model en een tekst van Raimund Hoghe, zijn er tot dusver geen foto's of andere getuigenissen van de tentoonstelling noch van de presentatie van een *Magic Carpet* opgedoken. Jan Hoet én Panamarenko klagen later bij de organisatoren dat ze zo weinig over de tentoonstelling te zien en te horen krijgen. Uit een brief d.d. 4 oktober 1979, van het Museum van Hedendaagse Kunst (nu S.M.A.K.) aan Panamarenko, blijkt dat de kisten met de tekeningen en het vliegend tapijt terug in Gent zijn en dat het museum wacht met het openen van de kist van de sculptuur tot Panamarenko daarbij aanwezig kan zijn. Panamarenko reisde echter niet meer voor een verificatie naar Gent, en het museum bewaarde het werk sindsdien in zijn collectiedepot.

Tot in 2021, wanneer Eveline Hoorens – Panamarenko's weduwe – een e-mail van S.M.A.K. ontvangt waarin melding wordt gemaakt van een werk van Panamarenko dat al die tijd in het museum is bewaard en dat volgens een opschrift "*Magic Carpet*" heet. De kist is kort daarvoor opnieuw geregistreerd in het kader van een digitaliseringsproject. Bij nazicht van de inhoud van de kist en van de bijbehorende documenten blijkt het om het Vliegend Tapijt te gaan dat Panamarenko in 1979 in Sydney exposeerde en dat overeenkomt met de grote ontwerp-tekening uit 1978.

Vandaag kondigen de Panamarenko Foundation en S.M.A.K. met trots aan dat Panamarenko's originele, houten *Magic Carpet* voor het eerst in 45 jaar aan het publiek wordt getoond. Het werk is gratis te bezichtigen van 29 november 2024 tot en met 5 januari 2025 in Zaal 1 van S.M.A.K. Deze onthulling werpt nieuw licht op Panamarenko's visionaire erfgoed en biedt het publiek een zeldzame kans om een historisch waardevol meesterwerk dat decennialang uit het zicht was te ontdekken. De presentatie markeert eveneens de start van het Panamarenko-jaar in 2025 dat de Foundation viert in samenwerking met M HKA - Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, KMSKA - Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, het Havenhuis - Port of Antwerp-Bruges, Opera Ballet Vlaanderen, Cultuurcentrum Scharpoord van Knokke-Heist, en met de publicatie *Panamarenko Fundamentals*, uitgegeven door Borgherhoff & Lamberigts.

Citaten

"Panamarenko was een '*Ausnahmekünstler*', een onvervangbaar visionair kunstenaar die de wetenschap uitdaagde. Dankzij de oprichting van de Panamarenko Foundation zal zijn materiële poëzie ook in de toekomst een inspiratiebron blijven voor de komende generaties."

- Philippe Van Cauteren

Met dank aan

Panamarenko Foundation (Eveline Hoorens, Valentina Gatti en Pascal Van Overmeire) en adviseur Jo Coucke, Sébastien Munck, Claudia Kramer (S.M.A.K.), Rom Bohez (voormalig medewerker S.M.A.K.)

Over Panamarenko

Henri Van Herwegen liet midden jaren '60 voor het eerst van zich horen. Hij bedacht het pseudoniem Panamarenko – een verwijzing naar Pan American Airlines, met een Russisch aandoend achtervoegsel – en kreeg in 1966 in de Antwerpse Wide White Space Gallery een eerste solotentoonstelling, met actions, happenings en een aantal poëtische objecten. Via de galerie kwam hij in contact met buitenlandse kunstenaars, zoals Joseph Beuys die Panamarenko ervan overtuigde dat wat hij maakte kunst was. De daaropvolgende decennia verwierf Panamarenko bekendheid met aan zijn fantasie ontsproten vliegtuigen, auto's, duikboten en fragiele mechanische schepsels, tot hij zijn artistieke activiteiten in 2005 stopzette en met pensioen ging. Panamarenko overleed op 14 december 2019.

Over de Panamarenko Foundation

In juni 2021 werd de Panamarenko Foundation als private stichting opgericht met als doel: de instandhouding en bescherming – naar de geest van de kunstenaar – van de artistieke integriteit van het werk en van zijn nalatenschap. Toekomstige generaties blijven inspireren door Panamarenko's droom, geniale kunst en unieke visie op kunst levendig te houden.

<https://www.panamarenko.foundation/>

Over S.M.A.K.

S.M.A.K. toont kunstwerken uit de eigen collectie in dialoog met werken van hedendaagse kunstenaars uit alle hoeken van de wereld. Aan de hand van hedendaagse kunst zoekt en geeft S.M.A.K. betekenis aan deze complexe en gefragmenteerde wereld. Daarbij zet het museum maximaal in op toegankelijkheid en inclusiviteit, want kunst is voor iedereen.

www.smak.be

Jan Hoetplein 1, 9000 Gent

+32 (0)9 323 60 01 - info@smak.be

Openingsuren

Ma > vrij, 9:30 -17:30

weekends en schoolvakanties, 10:00 - 18:00

elke 1^e donderdag van de maand open tot 22:00

Perscontact & interview aanvragen

Fran Bombeke, fran.bombeke@smak.be, +32 (0)494 90 71 66

Persbeelden: download [hier](#) (Foto's in HR van het werk worden vrijgegeven na de onthulling voor pers op 28.11.2024.)